

EL LLIBRE DE LA SETMANA

PERFIL

LIUDMILA PETRUIXÉVSKAIA (MOSCOU, 1938) ERA, FINS ARA, UN DELS SECRETS MÉS BEN GUARDATS DE LA LITERATURA CONTEMPORÀNIA PER ALS LECTORS CATALANS. EDICIONS DEL PERISCOPI EN PUBLICA UN DELS MILLORS RECURS DE NARRACIONS

MARINA
ESPASA

Una història de la literatura basada en els espais imaginats pels autors: això sí que seria interessant. Una enciclopèdia de vint volums (sí, sí, una pàgina web, però ja ens entenem) que classifica les obres com a literatura de vaixell, literatura de cotxe, literatura de grans mansions, literatura de lofts, literatura de cases de pisos, literatura de granges. Només per divertir-nos, i per veure les coses des d'un altre punt de vista, estudiariem com l'espai físic representat en la ficció determina, com una camisa de força, la literatura que hi floreix. Perquè és impossible explicar una història de la mateixa manera si transcorre en un palau renaixentista o en una cabana al mig del bosc. L'espai no és un decorat, sinó un agent actiu que configura el relat: "El món desaparegut de les cascades i els relleus en bronze, el món de la felicitat, de les proeses, de

les salvacions miraculoses i del gran amor, aquell món no podia existir en les condicions de Moscou, en un pis comunal, amb tots els veïns a la nostra habitació, bastida amb prestatges de llibres on les puces s'amagaven vilment i on només podia dormir a terra, sota la taula".

Els contes de Liudmila Petruixévskaja brillarien amb llum pròpia dins de l'apartat de "literatura d'apartaments minúsculs d'una sola habitació". Amb matalassos ronyosos sota les taules de les cuines i restes de tomàquet en conserva solidificades al terra de linòleum, són espais de quinze metres quadrats que impedeixen que els habitants que hi pul·lulen puguin somniar en grans conceptes: si tens una cita amb un pretendent però no tens cap vestit, no hi ha temps per pensar si aquell serà l'home de la teva vida. Cal concentrar-se a planxar un tros de roba barata i resar perquè quedi bé. I és en la separació minúscula que hi ha entre la planxa i el tros de raïó que Petruixévskaja troba prou espai per a la gran literatura, la que desplaça el focus i se'n va a explicar la història de la modista a qui recorre la noia desesperada. Les protagonistes d'aquests relats són tietes, àvies i mares amb les corresponents filles, nebodes i nétes. Són dones desgraciades i sense futur, però estan entossudides a construir-se'n un encara que sigui a partir d'una llauna de remolatxa florida. Els marits, pares o pretendents són éssers covards, vils o roïns (un dels més memorables és "el gonorreic", un malnom elaborat per motius obvis), però elles no només troben la manera de sobreviure als infortunis, sinó que encara els queden ganes d'agafar el camí de l'amor. I és que, com avisa el subtítol del lli-

HI HAVIA
UNA VEGADA
UNA NOIA...

LIUDMILA
PETRUIXÉVSKAIA
PERISCOPI
TRAD. MIQUEL
CABAL GUARRO
224 PÀG. / 18 €

**LES
PROTAGO-
NISTES DELS
RELATS SÓN
DESGRACIA-
DES I SENSE
FUTUR,
PERÒ VOLEN
CONSTRUIR-
SE'N UN
ENCARA
QUE SIGUI A
PARTIR
D'UNA
LLAUNA DE
REMOLATXA
FLORIDA**

bre -*Històries d'amor*- tots els relats giren al voltant d'aquest tema, tractat amb aspror, mordacitat i un revers tendre: "El dia s'ha apagat, i la Milgrom, l'eterna Milgrom, és a la seva habitació rònega envoltada de llana vella, asseguda com la vigilant del museu de la seva vida, on no hi ha res més que un amor tímid". Estem segurs que podem competir amb els russos?

Literatura sense manual

Els relats són breus, no passen de les vint pàgines, i les històries que narren concentren una enorme quantitat de temps: tres generacions en una frase, vint anys separats per una coma. I, ja que parlem de comes, cal fixar-se en l'ús arbitrari que en fa l'autora: com si volgués que els relats sonessin com una conversa animada entre amigues, ajunta més frases de les que serien aconsellables si la literatura portés manual d'instruccions, i funciona de meravella. No practica tampoc els finals tradicionals: un conte pot acabar-se amb la frase "Això era l'única cosa que enterbolia l'horitzó lluminós de la vida d'en Valeri Petróvitx i la Klarissa, l'única", i deixar-nos amb aquesta incògnita per sempre. La narradora tan aviat ho sap tot com no sap res, i el punt de vista pot saltar de manera del tot capriciosa entre la primera i la tercera persona com ho fa al magnífic (i duríssim) *Baies verdes d'agressó*, un conte sobre les salvatjades que fan els nens d'un sanatori tuberculós. La traducció d'en Miquel Cabal s'intueix exemplar, el pròleg de la Xènia Dyakonova ajuda a situar la figura de l'autora russa i l'edició està exquisidament il·lustrada: qui no vol menjar-se el cor de la Liudmila Petruixévskaja? ♦♦

WIKIPEDIA